

A MÖZUZA

Elindultunk a zsinagógába, a közösségi imádkozás számára legmegfelelőbb helyre. Belépve szemünkbe ötlük az ajtófélfára erősített mözuza. A mözuza parancsa a Dövarim, Mózes V. könyve 6. és 11. fejezetén alapul, mégpedig elsősorban ezen a versen: **שמע ישראל ה' אלקינו ה' ובשעריך** **írd őket [e szavakat] házad ajtófélfáira és kapuidra".**

Mi van az ajtófélfára szegezett mözuzában? Pergamenlapocska, rajta az ún. *szofer sztam* (Tóratekercecsek, töfilinek és mözuzák másolója) kezeírásával, lúdtollal írva a Tóra két központi passzusa. Az egyik **שמע ישראל ה' אלקינו ה' ובשעריך** **Halljad, Izrael! Az Úr a mi I-stenünk, Ő az egyetlen Úr!** egészen addig, hogy: **kapuidra**. A másik: **והיה אם שמע תשמעו אל מצותי... כימי השמים על-הארץ** **Ha hallgatva hallgattok parancsaimra...**" egészen addig, hogy: **"mint az égnek napjai a Föld felett."**

Az első szakaszban elismerjük, hogy magunkra vállaljuk

"az égi királyság igáját", azaz elismerjük, hogy a Teremtő teremtette a világot, és ő uralkodik benne, parancsot kaptunk, hogy szeressük egész szívünkkel, egész lelkünkkel és minden erőnkkel.

A második szerint *kötelesség* magunkra vállalnunk a micvák igáját: "Ha pedig hallgatva hallgattok parancsaimra, melyeket ma parancsolok nektek..."

Itt van szó a jutalomról (pontosabban ellenszolgáltatásról, díjról) és a büntetésről: arról, hogy mi az engedelmesség jutalma és az engedetlenség ára. Meg van parancsolva, hogy ezt a két szakaszt együtt írjuk fel házunk ajtófélfájára és kapuinkra.

Hová kell erősíteni a mözuzát? Minden emberi használatra szolgáló ajtóra, bejáratra (tehát állatok számára készületekre, istállóajtóra, raktárajtókra nem). Sokan azt hiszik, hogy elég, ha a lakásajtón van mözuzá, de ez tévedés, mert minden ajtóra kötelesek vagyunk tenni, az erkélyajtóra is, csak a fürdőszoba és a WC ajtajára nem, a mözuzának kijáró tisztelet miatt. A bejárat szerinti jobb ajtófélfára kell erősíteni annak kétharmadnyi magasságában, az írás szerint "fejfelé" felfelé, egy kicsit befelé dőlve (a lakáson belül a szoba vagy a konyha felé, aszerint, hogy melyik van beljebb). A lapocskát jobbról balra feltekerjük, úgy, hogy a שדי (Mindenható) szó látszódjék, és így tesszük be a tokjába. Felszögezés előtt brachát kell mondani: ברוך אתה ה', אלקנו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו לקבוע מוזה ...**aki megszentelt parancsaival és megparancsolta, hogy mözuzát erősítsünk fel.**

A beköltözéskor azonnal fel kell erősíteni a mözuzákat, nem szabad várni vele a lakásszentelőig, amint azt sokan hiszik. Ha bérelt lakásban lakunk, ott is fel kell tennünk mözuzákat, ha nincs, mert a kötelesség a lakásra vonatkozik, nem pedig a lakás tulajdonosára.

Az Országban, azaz Izraelen kívül csak akkor áll ez a lakásbérlőre, ha legalább harminc napig ott lakik, Izraelben

azonban a beköltözés napján fel kell tenni a mözuzát, mert Izrael földjén lakni is micva.

A kívülre fölírt שרי (S-D-J, Mindenható) szó a Kados-Baruch-Hu egyik helyettesítő neve. A Kabala könyvei szerint szimbolikus jelentése is van; eszerint rövidítés, és azért van ott az ajtóinkon, mert jelentése: שומר דלתות ישראל Somér Dlatot Iszraél, Izrael Ajtainak Őrzője.

A Jeruzsálemi Talmud a Péa (A vetés széle) című maszechetében elbeszéli: **Rabbi Jehuda ha-Naszi**⁹ drága ajándékot kapott valakitől.

Rabbi sem adta alább a bőkezűségben: viszonzásul mözuzát küldött, tokban. A jóbarát elképedt a Rabbi "tapintatlanságán". Hát ez meg mi? Én olyan drága ajándékot küldtem, ő meg ilyen csekélységgel viszonozza? Hiszen ennek az ára nem is említhető egy lapon az én ajándékoméval! Rabbi így válaszolt: "Te olyan ajándékot küldtél, amelyre örökké vigyáznom kell. Én olyan ajándékot küldtem neked, amely örök életedre vigyáz rád."

Az "Avoda Zara" (Bálványimádás) című maszechetben, a Babilóniai Talmudban, elmesélik Unkeloszról¹⁰ a híres

⁹ Rabbi Jehuda ha-Naszi (a talmudi irodalomban általában csak "Rabbi"-nak emlegetik): a szóbelileg hagyományozódó Misnák (tórai és rabbinikus törvények részletesebben kifejtett formái) rendszerezője, lejegyzője s végleges formájukban való szentesítője, II. Raban Simon ben Gamliél fia és szellemi örököse, az idősebb Hillél (a nagy Hillél) hetedik unokája, az Erec-Jiszraeli zsidóság szellemi és politikai vezetője (135-200 körül): a Szanhedrin és a Nagy Bét Midras ("A Törvénymagyarázat Háza") feje ("Naszi"). Mint politikai vezetőnek bejárása volt az uralkodó körökhöz, így sokat tehetett a zsidó nép érdekében, sikerült visszavonatnia súlyos korlátozásokat. Élete nagy részét Bét-Searimban, Alsó-Galileában töltötte, és Ciporiban halt meg. Bét Searimban van eltemetve.

¹⁰ Unkelosznak, a *gérnek* tulajdonítják a Tóra arámi fordítását, a "Targumot". A hagyomány szerint I. Raban Gamliél korában élt. Raban Gamliél a Második Szentély pusztulása előtt volt a Szanhedrin feje. Unkelosz az ő tanítványa volt. Az arámi volt a babilóniai zsidóság nyelve; Unkelosz arámi fordítását egyszerűsége, világossága miatt Bölcsseink szentesítették, és az egész Diaszpórában elterjedt. A "Targum" elsősorban az egyszerű, tanulatlan emberek számára készült, hogy azokhoz is szólhasson a Tóra,

gérről (prozelita, betért), hogy az egyik dolog, amely rávitte a betérésre, a mözuza volt. Olyan nagy dolog hát ez?

Unkeloszt az ejtette gondolkodóba, hogy a királyok csak akkor alhatnak nyugodtan a palotájukban, ha ott kívül szolgák és katonák hada vigyáz rájuk, Izrael Seregeinek Ura pedig fordítva csinálja: szolgái és katonái, az Ő akaratának megcselekvői alszanak házukban, Ő az, aki vigyázza álmukat.

A *brit-mila* (körülmételés) a zsidónak testén viselt jele, és minden más néptől megkülönbözteti; a fejfedő és a cicit a zsidónak ruháján viselt jele, tudtára adja a világnak, hogy ő zsidó, és más, mint a többi ember, a mözuza pedig a zsidónak a házán viselt jele, és azt mutatja, hogy a zsidó háza más, mint a többi ház.